

روزشمار

دو شنبه

۲ شهریور ۱۳۶۶

۲۸ ذیحجه ۱۴۰۷

۲۴ اوت ۱۹۸۷

۴۹۲

در پی آغاز مجدد حملات هوایی عراق به مناطق غیرنظامی و مسکونی، وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران در پیامی به دبیرکل سازمان ملل، با اشاره به این‌که حمله به مناطق غیرنظامی، نقض قوانین بین‌المللی است، خواستار اقداماتی برای جلوگیری از این حملات عراق شد و توجه سازمان ملل متحد و دیگر مجامع بین‌المللی را به پی‌آمدهای تکرار نقض اصول و مقررات بین‌المللی به‌ویژه نقض صریح و آشکار قطع‌نامه ۵۹۸ شورای امنیت جلب کرد. در این پیام آمده است: «جمهوری اسلامی با تأکید بر عواقب بسیار خطرناک منطقه‌ای و بین‌المللی ناشی از شدت گرفتن این حملات، از سازمان ملل متحد و سازمان‌های بین‌المللی مربوطه دیگر می‌خواهد برای جلوگیری و قطع سریع این حملات، اقدامات لازم بازدارنده عاجل به‌عمل آورند.» دکتر ولایتی در نامه خود خطاب به دبیرکل افزود: «جمهوری اسلامی ایران با تکرار و تأکید بر تعهد خود در مورد رعایت اصول و مقررات بین‌المللی از جمله در مورد عدم حمله به مناطق مسکونی و غیرنظامی، لازم می‌داند یادآوری نماید که در صورت بی‌تفاوتی و عدم اقدام به‌موقع سازمان ملل متحد، جمهوری اسلامی ایران نمی‌تواند شاهد کشتار مردم خود باشد و در صورت لزوم، ناگزیر به عمل متقابل در جهت دفاع مشروع خواهد بود. بدیهی است در چنین صورتی، عواقب غیرقابل جبران شرارت‌های رژیم عراق مستقیماً به عهده آن رژیم بوده و قصور و عدم اقدام به‌موقع سازمان ملل متحد، دست رژیم عراق را برای ادامه و تشدید این‌گونه تجاوزات بازخواهد گذاشت.»^(۱)

۴۹۳

در آستانه ماه محرم، کاروان‌های رزمی - آموزشی «طلایه‌داران عاشورا» از شهرهای اهواز، قم، بوشهر، یزد، نهاوند و جیرفت به منظور مقابله با توطئه‌های امریکا در خلیج فارس و تحرک بخشیدن به صفوف رزمندگان، عازم جبهه‌های جنگ و پادگان‌های آموزشی شدند.^(۲)

مسئولان جنگ به منظور پشتیبانی بهتر از جبهه‌ها و تأمین نیرو و امکانات لازم برای رویارویی با آمریکا در خلیج فارس و تسریع در شکست نهایی عراق، با برگزاری گردهمایی و هماهنگی توجیهی، در صدد رفع تنگناها و یافتن راه‌حل‌های مناسب هستند. علاوه بر گردهمایی توجیهی سپاه پاسداران با عنوان «تشکیل ارتش ۲۰ میلیونی» که روز گذشته در تهران شروع به کار کرد، امروز سومین گردهمایی پشتیبانی جنگ با عنوان «لبیک یا امام» نیز کار خود را آغاز کرد. در این گردهمایی که در مجلس شورای اسلامی و به منظور بررسی چگونگی بسیج امکانات سراسر کشور برای ادامه جنگ تحمیلی تا دستیابی به پیروزی نهایی، تشکیل شد، آیت‌الله سیدعلی خامنه‌ای رئیس شورای عالی پشتیبانی جنگ، حجت‌الاسلام والمسلمین هاشمی رفسجانی نماینده امام در شورای عالی دفاع، مهندس موسوی نخست‌وزیر محسن رضایی فرمانده کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، تیمسار سرتیپ سهرابی رئیس ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران، و بسیاری از فرماندهان نظامی و نمایندگان امام در استان‌ها و ائمه جمعه، استانداران و دیگر مسئولان کشوری و لشکری حضور داشتند.

در آغاز این مراسم حجت‌الاسلام حسن روحانی رئیس کمیسیون دفاع مجلس و مسئول ستاد مرکزی پشتیبانی جنگ، در مورد هدف برپایی این گردهمایی گفت: «در شرایط خاصی که از سوی آمریکا و متحدانش در خلیج فارس تهدید می‌شویم و در شرایطی که توطئه بزرگ بین‌المللی در سطح جهان علیه ما جریان دارد، ضرورت داشت برای آمادگی‌های لازم جهت دفاع، سمینار مهم «لبیک یا امام» را در تهران تشکیل دهیم.»

آیت‌الله سیدعلی خامنه‌ای در مورد ضرورت برگزاری این گردهمایی و کسب آمادگی بیش‌تر نیروها گفتند: «ما پس از هفت سال برای اولین بار شاهد آن هستیم که قدرت‌های بزرگ که قبلاً به صورت مستقیم و غیرمستقیم به دشمنان کمک می‌کردند، امروز احساس می‌کنند که کمک‌هایشان کافی نیست و باید به صورت جدی‌تر وارد عمل شوند. ما قبلاً در مرزها می‌جنگیدیم و امروز قدرت‌های سلطه‌گر، خلیج فارس را که میدان خطرناک‌تری است، برای این کار انتخاب کرده‌اند.» رئیس‌جمهور سپس با اشاره به ناتوانی عراق در رویارویی با رزمندگان اسلام گفتند: «آزمایش «میمک» و بلندی‌های آن نشان داد که ارتش عراق به هیچ وجه قدرت یک حرکت آفندی را ندارد و رژیم عراق نشان داد که با همه امکانات خود حتی قادر نیست که نقطه‌ای از جبهه را که منطقه بزرگ و وسیعی هم نیست، از دست رزمندگان ما پس بگیرد. در باب مسائل جنوب خلیج فارس نیز ما با کمال دقت و درایت کوشش خواهیم کرد که در این منطقه آنچه را که قدرت‌های سلطه‌گر می‌خواهند به وجود آورند، ایجاد نشود و سعی کردیم تا در حد امکان، در این منطقه هیچ درگیری پیش نیاید.»

در این مراسم ، محسن رضایی فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی نیز با تشریح اوضاع خلیج فارس ، توان نیروهای خودی و نقاط ضعف امریکا گفت : « ما از یک نیروی عظیم الهی برخورداریم و برای جنگ خلیج فارس هم که جنگی پیچیده است ، آمادگی خود را بالا برده ایم و از ابتکارات ویژه‌ای استفاده کرده ایم تا در صورت آتش افروزی امریکا ، ضربات قاطع خود را به آنان وارد کنیم و با توجه به توانایی رزمندگان اسلام ، در این جنگ بازنده نخواهیم بود . » در ادامه این گردهمایی سهرابی رییس ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ، با اشاره به نقش کمک‌های مردمی در جنگ تحمیلی گفت : « این همه کمک‌های مردمی باید در تاریخ اسلام و کشور مکتوب شود تا آیندگان از آن بهره‌برداری کنند و به عنوان یک ابتکار مورد استفاده قرار گیرد . » مهندس میرحسین موسوی نخست وزیر ، نیز در سخنانی موقعیت کنونی جمهوری اسلامی ایران و توطئه‌های ابرقدرت‌ها علیه انقلاب اسلامی و تلاش آنها برای تبدیل جنگ تحمیلی به یک درگیری بین المللی جهت حفظ حکومت بعثی عراق را تشریح کرد و افزود : « انقلاب اسلامی ما لحظات استثنایی را می‌گذراند و ما در موقعیت حساسی به سر می‌بریم . رسانه‌های غربی همواره به خلیج فارس اشاره دارند و می‌گویند ایران در همه جبهه‌ها علیه غرب می‌جنگد . امروز اگر یک رزمنده ما می‌جنگد ، برای حفظ قلمرو ایران نیست ، بلکه برای گسترش قلمرو اسلام و انقلاب اسلامی است . »

سومین گردهمایی پشتیبانی جنگ با عنوان " لیبک یا امام "

حجت الاسلام والمسلمین اکبر هاشمی رفسجانی دیگر سخنران این گردهمایی بود که با اشاره به اوضاع خلیج فارس، اهداف و انگیزه‌های آمریکا را از اعزام نیرو به این منطقه مورد بررسی قرار داد و گفت: «حضور نظامی غرب در خلیج فارس، حمایت آشکار از رژیم عراق می‌باشد، ولی علی‌رغم لشکرکشی غرب در خلیج فارس، رزمندگان اسلام با هوشیاری کامل آماده مقابله در هر جبهه‌ای با دشمنان انقلاب اسلامی هستند.» وی نشست اخیر وزیران خارجه عرب در تونس و فاجعه کشتار زائران خدا را مرتبط با سایر توطئه‌های دولت‌های مستکبر جهان در قبال انقلاب اسلامی دانست. (۳)

۴۹۵

جمهوری اسلامی ایران تحرک سیاسی جدیدی را برای تشریح و توجیه مواضع خود آغاز کرده است. در پی فشارهای آمریکا برای بین‌المللی کردن جنگ و تلاش کشورهای محافظه‌کار عرب برای انجام دادن اقدامات دسته‌جمعی علیه ایران، وزارت امور خارجه با ارسال پیام و اعزام هیئت سیاسی، می‌کوشد مواضع جمهوری اسلامی ایران را در مورد پایان جنگ ایران و عراق تشریح کند. بدین منظور، دکتر محمد جواد لاریجانی معاون امور بین‌الملل وزارت خارجه که در نیویورک به‌سر می‌برد امروز به همراه سعید رجایی خراسانی با دبیرکل سازمان ملل متحد و رییس شورای امنیت دیدار و گفت‌وگو کرد. در این دیدار یک ساعت و نیمه، آقای لاریجانی موضع «نه رد و نه قبول» جمهوری اسلامی ایران را در خصوص قطع‌نامه ۵۹۸ شورای امنیت تشریح کرد و به دبیرکل سازمان ملل متحد قول داد که این قطع‌نامه را پی‌گیری کند.

به گزارش خبرگزاری فرانسه، در این دیدار، دبیرکل سازمان ملل متحد مسائل مربوط به شورای امنیت و امنیت منطقه خلیج فارس را به تفصیل مورد بحث و بررسی قرار داد. پس از پایان این گفت‌وگوها، آقای لاریجانی به مدت ۲۰ دقیقه محرمانه با دبیرکل گفت‌وگو و مذاکره کرد. به گزارش یونایتد پرس، «فرانسوا جولیان» سخنگوی سازمان ملل در جملات کوتاهی گفت: «مذاکرات با لاریجانی به روشن شدن نکات مهمی که از جانب ایران با دبیرکل سازمان ملل مطرح شده بود، کمک کرد.» (۴)

آقای رجایی خراسانی نماینده ایران در سازمان ملل متحد، در مصاحبه‌ای با شبکه تلویزیونی غیردولتی انگلیس گفت: «جمهوری اسلامی قطع‌نامه شورای امنیت را غیرعادلانه می‌داند، اما به‌کلی آن را رد نکرده است و بر همکاری با دبیرکل سازمان ملل تأکید می‌کند.» وی در مورد جنگ و مسائل خلیج فارس گفت: «جنگ ایران و عراق مسئله بسیار پیچیده‌ای است و مذاکرت و تبادل نظرها برای حل آن وقت می‌برد، اما اگر در این بین، نوعی آرامش در خلیج فارس برقرار شود، نباید آن را یک تحول منفی تفسیر کرد.» (۵)

پیش از دیدار لاریجانی با دبیرکل، «فیلیپس اوکلی» سخنگوی وزارت امور خارجه آمریکا، ضمن ابراز بدبینی در مورد موافقت ایران با قطع‌نامه، گفت: «واشنگتن امیدوار است که لاریجانی معاون وزیر امور خارجه ایران، در گفت‌وگوهایش با خاویر پرز دکوئیار در طول امروز و فردا، قبول قطع‌نامه شورای امنیت را به وی اعلام نماید. ما معتقدیم اگر ایران به ممانعت خود از قبول قطع‌نامه ادامه دهد، شورای امنیت سازمان ملل بایستی اقدامات اجباری را مورد بررسی قرار دهد و کاملاً روشن است که اقدامات بیش‌تر سازمان ملل، مورد نیاز خواهد بود.»

خبرگزاری رویتر پس از مخابره این خبر، افزود: «امریکا قویاً اعلام کرد که صبر و تحمل این کشور نسبت به کوتاهی ایران از قبول دستور آتش‌بس سازمان ملل در جنگ خلیج فارس، به پایان نزدیک شده و نیاز به اقدامات تنبیهی به‌طور روزافزونی بیش‌تر می‌شود.»

این خبرگزاری به نقل از مقام‌های آمریکایی افزود: «هر ۱۵ عضو شورای امنیت توافق کرده‌اند که تحریم اسلحه علیه ایران، تنها راه‌حل ممکن برای این مشکل است، اما آنها می‌گویند هنوز نسبت به این امر که شوروی - یکی از پنج عضو دائمی شورای امنیت که می‌تواند هر یک از قطع‌نامه‌های آن‌را تحریم کند - با تحریم اسلحه موافقت کند، شک و تردید وجود دارد.» (۶)

۴۹۶

علاوه‌بر سفر معاون امور بین‌الملل وزارت خارجه به نیویورک، آقایان «علی‌رضا معیری» معاون سیاسی نخست‌وزیر، «لواسانی» مدیر کل سیاسی کشورهای عربی و آفریقایی وزارت امور خارجه و «سرمردی» سخنگوی این وزارت‌خانه، به منظور تشریح مواضع جمهوری اسلامی در مورد جنگ ایران و عراق، به کشورهای مختلف سفر کرده‌اند.

معاون سیاسی نخست‌وزیر در نخستین سفر دوره‌ای خود به کشورهای ترکیه، چکسلواکی و بلغارستان، وارد آنکارا شد. معیری که حامل پیام مهندس میرحسین موسوی به نخست‌وزیر ترکیه است، با «وحید خلف اوغلو» وزیر خارجه ترکیه و «نزهت خان» قائم مقام این وزارت‌خانه، دیدار و در مورد آخرین تحولات منطقه و روابط دوجانبه گفت‌وگو کرد. در این دیدار، وزیر خارجه ترکیه با اظهار امیدواری در خصوص گسترش روابط دو کشور، گفت: «ما (ترکیه) به عنوان کشور همسایه ایران، معتقدیم که جنگ نباید گسترش پیدا کند و از سوی دیگر با مداخله نیروهای خارجی در منطقه خلیج فارس نیز موافق نیستیم.» «نزهت خان» قائم مقام وزیر خارجه ترکیه نیز با اشاره به این مطلب که تحولات به‌وجود آمده در منطقه به سود عراق است، گفت: «بغداد تلاش می‌کند جنگ را بین‌المللی نماید. به اعتقاد ترکیه، قدرت‌های خارجی باید از خلیج فارس بیرون بروند و اجازه دهند که کشورهای منطقه خود در این باره تصمیم بگیرند و ترکیه با این نظر ایران موافق است که تمامی نیروهای خارجی، اعم از نیروهای آمریکا، شوروی، فرانسه و انگلیس باید از منطقه خارج شوند.» (۷)

همزمان ، آقای لواسانی مدیر کل سیاسی کشورهای عربی و آفریقایی وزارت امور خارجه و فرستاده ویژه ریاست جمهوری اسلامی ایران به کشورهای حاشیه جنوبی خلیج فارس ، بعد از ظهر امروز از قطر وارد ابوظبی شد و بلافاصله با « شیخ خلیفه بن زاید » ولیعهد ابوظبی و معاون فرمانده نیروهای مسلح امارات متحده عربی ، دیدار کرد . در این دیدار ، اوضاع حساس منطقه خلیج فارس ، جهان اسلام و روابط دو جانبه مورد علاقه دو کشور مورد بحث و بررسی قرار گرفت و دو طرف بر ضرورت تحکیم مناسبات میان خود تأکید کردند . آقای لواسانی پیش از این ، با رئیس جمهور یمن جنوبی نیز درباره مسائل خلیج فارس گفت و گو کرده بود .^(۸)

۴۹۷

بروز ناتوانی در ناوگان امریکایی - با وجود توانایی های فنی آنها - حوادثی را به وجود می آورد که ناشی از دست پآچگی و بی تدبیری نیروهای امریکا است ؛ ماجرای که امروز در خلیج فارس روی داد ، از این دست حوادثی است که به دلیل ندانم کاری نیروهای امریکایی و گزارش خبرگزاری ها ، هیاهویی برپا کرد ، برای هیچ ! * امروز خبرگزاری های فرانسه و آسوشیتدپرس از بروز یک تنش بین ناوگان امریکایی و یک قایق جنگی ایرانی خبر دادند . هر چند این تنش منجر به درگیری نشد ولی شواهد نشان می دهد که امریکایی ها خطر را جدی گرفته و مصمم به درگیری نظامی بودند ، حال آن که قایق جنگی مورد ادعای امریکا چیزی جز یک « لنج باری » نبود و نغز آن که وزارت دفاع امریکا نیز درباره این حادثه اطلاعیه ای صادر و شرح ماجرا را رسماً منتشر کرد !

خبرگزاری فرانسه در این باره گزارش داد : « کشتی جنگی ایران بدون توجه به اخطارهای نیروی دریایی امریکا تا فاصله کم تر از یک مایل دریایی (۱۸۰۰ متر) به کاروان نزدیک شد و کشتی های امریکایی ناگزیر شدند تا برای اقدام نظامی ، آرایش حرکتی خود را بر هم زنند . در حالی که هلی کوپترهای جنگی که از ناو « گوآدال کانال » به محل اعزام شده بودند ، برفراز کشتی ایرانی پرواز می کردند ، کشتی ایرانی از کاروان دور شد . »^(۹) آسوشیتدپرس نیز این واقعه را نخستین رویاوری مهم میان نیروی دریایی امریکا و ایران از زمان حفاظت از نفت کش ها دانست و اعلام کرد : « گوآدال کانال ، ناوچه ایرانی را که خیلی به کاروان بریجتون نزدیک شده بود ، پی گیری کرده و آن را مجبور ساخت از محل دور شود . آنها گفتند ، گوآدال کانال یک یا چند هلی کوپتر توپدار جهت مرعوب کردن این ناوچه به پرواز درآورد . »^(۱۰) از سوی دیگر ، روزنامه اطلاعات به نقل از یک مقام آگاه در نیروی دریایی جمهوری اسلامی ایران نوشت : « هیچ گونه برخوردی بین ناوهای ایران و کاروان دریایی امریکا رخ نداده است و

* ماجرای مشابهی نیز در ۱۳۶۶/۵/۱ اتفاق افتاد که به روزشمار مربوطه مراجعه شود .

ادعاهای صورت گرفته کذب و به منظور قدرت‌نمایی است. « این مقام آگاه افزود: « ناو ایرانی بر اساس وظایف عادی و روزانه خود که حرکت واحدهای دریایی در خلیج فارس و دریای عمان را زیر نظر دارد، حرکت کاروان دریایی امریکا در آب‌های بین‌المللی را نیز تحت‌نظر داشت و هیچ‌گونه برخوردی بین آنها رخ نداده است. « وی این ادعا را که چند فروند هلی‌کوپتر امریکایی از ناو گوادال کانال بر فراز کشتی ایرانی به پرواز درآمدند، دور از واقعیت دانست. ^(۱۱) خبرگزاری رویتر نیز به نقل از مقام‌های آگاه وزارت دفاع امریکا گزارش داد: « به هنگام حرکت کاروان نفت‌کش‌های کویتی در خلیج فارس، دو قایق ناشناس به آنها نزدیک شدند که ناوشکن امریکایی “کید” (Kidd) پس از اخطار شفاهی، با مسلسل به سوی آنها شلیک و یک گلوله منور به طرفشان پرتاب کرد. بیانیه پنتاگون حاکی است، پس از شلیک‌های خطاری، “قایق‌های دوو” که یک نوع وسیله دریانوردی سنتی عربی است، از کاروان فاصله گرفته و رفتند. ^(۱۲) »

خبرگزاری رویتر در گزارشی، تاکتیک جدید امریکا در خلیج فارس را مورد بررسی قرار داد و با اشاره به تمایل امریکا مبنی بر حذف خبر حرکت کاروان‌ها از صفحات اول روزنامه‌ها، اعلام کرد: « نیروهای امریکایی در خلیج [فارس] برای مصون ماندن از خطر مین، به ارزش مخفی‌کاری پی برده‌اند. دیپلمات‌ها و منابع نظامی غربی گفتند مخفی‌کاری نیروی دریایی امریکا در خلیج فارس برای مقابله با تهدید حمله مستقیم ایران یا مین‌گذاری‌های جدید این کشور صورت می‌گیرد. تحلیل‌گران نظامی معتقدند پوشش خبری جزئیات حرکت اولین کاروان، سبب شد پاسداران انقلاب ایران فرصت مین‌گذاری بر سر راه کاروان را به فاصله چند ساعت قبل از عبور آن از منطقه، پیدا کنند. ^(۱۳) »

۴۹۸

امروز لاشه یک فروند هلی‌کوپتر نیروی دریایی امریکا که ماه گذشته در مرکز خلیج فارس سقوط کرده بود، از بستر دریا خارج شد. هلی‌کوپتر “سی‌گینک” حدود یک ماه پیش به‌هنگام فرود بر عرشه ناو امریکایی “لاسل”، بیش از اندازه پایین‌آمد و در نتیجه به داخل دریا سقوط کرد که طی آن دو امریکایی کشته و دو تن دیگر نیز ناپدید شدند. ^(۱۴)

۴۹۹

چهار فروند نفت‌کش جدید کویت بزودی در انگلستان و امریکا به ثبت خواهند رسید تا پرچم این دو کشور بر فراز آنها برافراشته شود. منابع خبری در لندن اعلام کردند، انگلستان قصد دارد دو فروند نفت‌کش کویتی را تحت پرچم خود درآورد. وزارت خارجه انگلیس در این باره اعلام کرد: « تصمیم دولت مبنی بر برافراشته شدن پرچم انگلیس روی نفت‌کش‌های کویتی، یک تصمیم در جهت اهداف بازرگانی است و ارتباطی با اهداف دیپلماتیک ندارد. ^(۱۵) »

از سوی دیگر، کویت دو نفتکش دیگر به یازده نفتکش تحت حفاظت امریکا می‌افزاید. «سولارز» نماینده دمکرات امریکا که از منطقه دیدن می‌کند، در این مورد گفت: «کویت آماده شده دو نفتکش دیگر خود را به یازده نفتکش که زیر پرچم و تحت حفاظت نیروی دریایی امریکا در حال حاضر در خلیج فارس تردد می‌کنند، بیفزاید.» (۱۶)

۵۰۰

«پتروفسکی» معاون وزیر خارجه شوروی، امروز آشکارا موضع شوروی را مبنی بر مخالفت با تلاش‌های امریکا برای تحریم تسلیحاتی ایران، اعلام کرد و حضور نظامی امریکا در منطقه خلیج فارس را مغایر با قطع‌نامه ۵۹۸ خواند. وی گفت: «حضور نظامی کشورهای غربی در خلیج [فارس] تهدیدی واقعی است که برای پرهیز از اختلافات بیش‌تر باید از خطرناک‌ترین و متشنج‌ترین آب‌های جهان خارج شوند. چنانچه امریکا چهار کشتی جنگی خود را از خلیج فارس بیرون ببرد، شوروی نیز شش کشتی جنگی خود را بیرون خواهد برد.» پتروفسکی همچنین در مورد تلاش امریکا برای صدور قطع‌نامه تحریم تسلیحاتی ایران گفت: «شوروی با اقدامات شورای امنیت برای اعمال آتش‌بس اجباری در جنگ خلیج فارس تا زمانی که پاسخ ایران به درخواست آتش‌بس شورای امنیت روشن نشود، مخالفت می‌کند.» خبرگزاری رویتر با اعلام این خبر، به نقل از پتروفسکی افزود: «اتحاد جماهیر شوروی با اجرای تدابیر شورای امنیت در بحران خلیج فارس تا زمانی که به موضع ایران توجه کافی نشود، مخالف می‌باشد... امریکا در صورت پافشاری بر قطع‌نامه دیگر علیه ایران در زمینه تحریم تسلیحاتی به خاطر قصور از اجرای تقاضای آتش‌بس، از حمایت شوروی برخوردار نخواهد بود و حضور امریکا در خلیج فارس نقض تقاضای شورای امنیت برای خویشتن‌داری از سوی کلیه طرف‌ها می‌باشد.» (۱۷)

۵۰۱

«شیرین هانتر» در گفت‌وگو با رادیو لندن، هزینه حضور نیروهای امریکایی در خلیج فارس و دلایل این اقدام را مورد بحث و بررسی قرارداد: «در حال حاضر من نمی‌بینم فشار خیلی شدیدی وجود داشته باشد و تا آنجایی که استنباط می‌کنیم این است که امریکا بیش‌تر می‌خواهد نشان دهد یک ابرقدرت است و به آسانی از تصمیمی که گرفته و از تعهدی که نسبت به کشورهای عرب منطقه دارد، عدول نمی‌کند، با وجود این که مخارج آن زیاد است.» وی در مورد عوامل مؤثر در تصمیم امریکا مبنی بر اعزام نیرو به منطقه خلیج فارس، گفت: «دلایل مختلفی باعث اعزام نیروهای امریکا به خلیج فارس شده: یکی از دلایل، افزایش نفوذ شوروی در خلیج فارس بود. با توجه به این که شوروی اولین قدرتی بود که تقاضای کویت را قبول کرد، ولی عوامل دیگری هم در این مورد اثر داشت، از جمله این که امریکا

می‌خواست پشتیبانی خود را از کشورهای عربی خلیج فارس نشان بدهد - به خصوص بعد از ماجرای "ایران کنترا" و همین‌طور هدف این بود که به ایران فشار بیاورد و نشان بدهد که ادامه این وضع ممکن است به ضرر خود ایران تمام بشود. بنابراین عامل شوروی البته مؤثر بود، ولی فقط یکی از عوامل بود. «وی در مورد آینده روابط ایران و امریکا گفت: «با توجه به این‌که درگیری بین ایران و امریکا به ضرر هر دو کشور تمام خواهد شد - البته ایران صدمه مادی خیلی شدیدی می‌بیند ولی امریکایی‌ها هم بی‌صدمه نمی‌مانند - بنابراین، من فکر می‌کنم در حال حاضر لاقابل آن‌طوری‌که از فعالیت‌های دیپلماسی ایران و همچنین از فعالیت‌های امریکا استنباط می‌شود، آنها کوشش می‌کنند که اگر بشود، چه از طریق سازمان ملل متحد و یا از طریق دیگر، تشنج در خلیج فارس را کاهش دهند و مانع از درگیری بشوند، ولی تا چه حد این کوشش موفقیت‌آمیز باشد، پیش‌بینی آن خیلی آسان نیست.»^(۱۸)

۵۰۲

رسانه‌های خبری غرب با انتشار گزارش‌ها و مقالاتی در مورد خلیج فارس، بر این امر تأکید دارند که ایران از توقف حملات به نفتکش‌ها سود می‌برد و توان خود را در جنگ افزایش می‌دهد. نشریه "دیلی اکسپرس" چاپ لندن، نوشت: «ایران در حال حاضر به خاطر مناقشه موجود در خلیج فارس، از درآمد نفتی معادل ۲۰ میلیون دلار در روز برخوردار است و این، بیش‌تر از درآمد سال گذشته این کشور است. رهبران مذهبی ایران بابت جنگی که آنها در خلیج فارس به وجود آورده‌اند، در حال کسب درآمد سرشار هستند. ایران روزانه میلیون‌ها بشکه نفت از تنگه هرمز عبور می‌دهد.»^(۱۹) مجله "تایم هلند" نیز تصویب قطع‌نامه ۵۹۸ و حضور نیروی دریایی امریکا در خلیج فارس را عامل توقف حمله به نفتکش‌ها دانست و نوشت: «بحران‌های فزاینده خلیج فارس کماکان به نفع ایران تمام شده است. ماه گذشته شورای امنیت سازمان ملل قطع‌نامه‌ای را تصویب کرد که خواهان آتش‌بس در جنگ ایران و عراق بود. عراق با قطع حملات هوایی به حوزه‌های نفتی ایران و توقف حمله به نفتکش‌هایی که نفت ایران را حمل می‌کنند واکنش نشان داد. حضور نیروی دریایی ایالات متحده نیز مانعی بر حملات هوایی عراق به‌شمار می‌رود. همه این عوامل باعث شد که صادرات نفت ایران از خلیج فارس از ۱/۵ میلیون بشکه در روز، در ماه گذشته، به حدود ۱/۹ میلیون بشکه در روز افزایش یابد، که در بالا رفتن درآمد ایران تأثیر فراوانی داشته است.»^(۲۰)

۵۰۳

نشست فوق‌العاده وزیران خارجه کشورهای عضو اتحادیه عرب در دومین روز برگزاری خود به دلیل تشدید اختلافات میان هیئت‌های شرکت‌کننده، به مدت چند ساعت به حالت تعلیق درآمد. در جلسه امروز که در پشت درهای بسته صورت گرفت، وزیران خارجه سوریه

و عراق سخن رانی کردند و در پی آن، اختلاف میان دو گروه از کشورهای عرب شرکت کننده افزایش یافت. کشورهای پشتیبان عراق، خواستار وحدت اعراب و احیای طرح دفاعی مشترک اعراب در برابر ایران هستند، از سوی دیگر، جناح مترقی عرب با پی گیری سوریه و لیبی بر این نکته تأکید دارد که طرح دفاعی مشترک اعراب دارای مضمونی ضدامپریالیستی و ضدصهیونیستی است. (۲۱) روزنامه «گاردین» درباره موضع کشورها در این نشست نوشت: «در حالی که عربستان و کویت خواستار تحریم سیاسی و اقتصادی ایران هستند و دو کشور عراق و اردن نیز از آنها حمایت می کنند، کشورهای سوریه و لیبی همچنان خواستار حفظ روابط با ایران می باشند. الجزایر نیز خواستار این است که بار دیگر برای پایان دادن به جنگ ایران و عراق میانجی گری شود.» (۲۲)

خبرگزاری فرانسه نیز به نقل از محافل نزدیک به شورای اتحادیه عرب، در مورد آثار پیشنهاد الجزایر گزارش داد: «اگر چنانچه چنین طرح درخواستی از شورای امنیت در قطع نامه های پایانی گنجانیده شود، در عوض پیشنهاد بسیاری از وزرای عرب برای قطع یا دست کم تعلیق روابط با تهران، اقبال کمی برای کسب موفقیت دارد. همین منابع به ویژه به مخالفت سوریه و عمان و دولت امارات متحده عربی با چنین قطع رابطه ای اشاره دارند.» این خبرگزاری افزود: «طارق عزیز وزیر امور خارجه عراق نیز در گفت و گو با خبرنگاران ادعا کرد که میان اکثریت بزرگی از شرکت کنندگان تمایل بسیار شدیدی وجود دارد که روش قاطعی علیه سیاست تجاوزکارانه و توسعه طلبانه ایران در قبال عراق، کویت و عربستان سعودی اتخاذ شود، ولی وی از پاسخ به سؤالی در ارتباط با روش سوریه امتناع ورزید.» (۲۳) از سوی دیگر، رادیو بی. بی. سی. در تفسیری از موضع سوریه، گفت: «تا زمانی که حافظ اسد به قول خود، اتحاد استراتژیک سوریه با ایران را حفظ کند، تفرقه در اتحادیه عرب باقی خواهد ماند. اگر سوریه موضع خود را تغییر دهد، حساب های ایران غلط از آب در خواهد آمد ولی چنین حالتی بعید است. در اجلاس تونس، توجه ناظران معطوف به سوریه است. عربستان و کویت امیدوارند سوریه به یک قطع نامه شدید که اقدامات ایران در خلیج فارس را محکوم می کند، رأی بدهد. از طرف دیگر، سوریه به طور خصوصی با شدت تمام در اجلاس می کوشد کویت را متقاعد سازد که برنامه حرکت نفت کش هایش در خلیج فارس با پرچم آمریکا را لغو کند.» (۲۴) این رادیو در ادامه، رویارویی دو جناح عرب را اجتناب ناپذیر خواند و گفت: «به نظر می رسد تقابل دو جناح عمیق تر از آن است که در اجلاس به توافق برسند. در مورد قطع نامه هم آنها تنها زمانی به توافق می رسند که لحن قطع نامه آن چنان مبهم و پیچیده باشد که چیزی را به روشنی بیان نکند.» رادیو بی. بی. سی. افزود: «اگر قرار است قطع نامه اجلاس عرب مورد توافق و قبول همه اعضا باشد، باید تقریباً به طور حتم از اشاره به بعضی پیشنهاداتی که

روزهای اخیر مطرح شده، نظیر تحریم سیاسی و اقتصادی ایران یا اجرای معاهده دفاعی مشترک سال ۱۹۵۰ [میلادی] اعراب، خودداری شود. « (۲۵)

۵۰۴

روزنامه کویتی “الانباء” که از توافق اعراب ناامید شده است، مقابله با ایران را در سطح محدودتری مطرح کرد و از شش کشور عضو شورای همکاری خلیج فارس خواست تا در کنار عراق، فعالانه وارد جنگ علیه ایران شوند. الانباء در سرمقاله امروز خود با بیان این مطلب که تنها اعراب منطقه هستند که قادرند جنگ عراق و ایران را به نفع خود به پایان برسانند، نوشت: «اگر اعراب مجتمعاً قادر نیستند به‌طور همه جانبه از عراق حمایت کنند، لاف‌های کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس و عراق با یکدیگر متحد شده و رویارویی تاریخی خود را با ایران یک‌سره کنند.» (۲۶)

“میشل عفلق” دبیرکل حزب سوسیالیست بعث عراق نیز گفت: «نبرد عراق در واقع نبرد آینده عرب و کل امت عربی است، چون عراق در این نبرد با تمامی دشمنان به مقابله برخاسته است. ما به‌هنگام برخورد مسلمانان بر اساس اصول صحیح که در درجه اول مبتنی بر آگاهی باشد، فعالیت می‌کنیم. عراق درگیر نبرد سختی است که اعراب تا به‌حال به خود ندیده بودند، چون این نبرد مستلزم داشتن سطح بالایی از آگاهی، ایمان و اخلاص به مسئله و غیرت داشتن به سرنوشت آن است.» (۲۷)

۵۰۵

حجت‌الاسلام والمسلمین “مهدی کتروبی” نماینده امام و سرپرست حجاج ایرانی، در یک مصاحبه مطبوعاتی و رادیو تلویزیونی در تهران، نکات تازه‌ای از فاجعه جمعه خونین مکه [ر. ک. به: ۱۳۶۶/۵/۹ - ۱۵۰] را بیان کرد. وی درباره توافقی‌هایی که با مقام‌های سعودی برای انجام دادن مراسم براثت از مشرکان به‌عمل آمده بود، گفت: «بعد از دیداری که با وزیر حج عربستان داشتیم، قرار شد که مسیر راه‌پیمایی همان مسیر سال گذشته و تعداد راه‌پیمایان هم مثل سال‌های قبل باشد، ولی حکومت آل سعود امسال خودش را کاملاً برای سرکوب تظاهرات و کشتار زائران بیت‌الله‌الحرام آماده کرده بود و قبل از مراسم راه‌پیمایی، پلیس سعودی به هلال احمر سایر کشورها اعلام کرده بود که روز جمعه از پذیرش مجروحین ایرانی خودداری کنند. در این رابطه بعضی از پزشکان و بعث‌ها صبح همان روز این موضوع را به اطلاع ما رساندند.» وی افزود: «از دروغ‌های دیگری که عربستان زیاد روی آن تبلیغ کرد، این مسئله بود که “ایرانی‌ها می‌خواهند کعبه را آتش بزنند و یا بخشی از کعبه را دزدیده و در قم مستقر کنند!” هر کس که تفکر اسلامی داشته و با آیات و روایات آشنا باشد می‌فهمد

که این حرف تا چه اندازه پوچ و مبتذل است . « وی تعداد کل شهدای ایرانی جمعه خونین مکه مکرمه را ۳۲۴ تن (۲۱۰ زن و ۱۱۴ مرد) ذکر کرد . (۲۸)

در پی دعوت فوق‌العاده و اضطراری دولت عربستان سعودی ، امروز همه سردبیران معروف روزنامه‌ها و نیز چند تن از سردبیران مجله‌های پاکستانی رهسپار این کشور شدند . خبرگزاری جمهوری اسلامی با اعلام این خبر افزود : « این اولین بار است که به‌دنبال دعوت مقامات سعودی ، تنها طی چند ساعت کلیه تشریفات اداری مربوط به این سفر انجام می‌شود ، در حالی که این کار معمولاً روزها و یا هفته‌ها به‌طول می‌انجامد . ظاهراً با توجه به واکنش شدید مردم پاکستان نسبت به فاجعه کشتار زائران خانه خدا در مکه ، مقامات سعودی خواهان شدت دادن به تبلیغات رسانه‌های گروهی پاکستان به‌نفع حاکمان آل‌سعود می‌باشند . (۲۹)

منابع و مأخذ روزشمار ۱۳۶۶/۶/۲

- ۱- روزنامه جمهوری اسلامی ، ۱۳۶۶/۶/۳ ، ص ۱۱ .
- ۲- پیشین ، ص ۴ .
- ۳- مأخذ شماره ۱ ، ص ۱۵ .
- ۴- روزنامه اطلاعات ، ۱۳۶۶/۶/۳ ، ص آخر .
- ۵- روزنامه اطلاعات ، ۱۳۶۶/۶/۳ ، ص ۳ . لندن - خبرگزاری جمهوری اسلامی .
- ۶- خبرگزاری جمهوری اسلامی ، " گزارش‌های ویژه " ، نشریه شماره ۱۵۹ ، ۱۳۶۶/۶/۴ ، ص ۱۴ ، - خبرگزاری رویتر ، ۱۳۶۶/۶/۳ .
- ۷- روزنامه کیهان ، ۱۳۶۶/۶/۳ ، ص ۳ . خبرگزاری جمهوری اسلامی .
- ۸- مأخذ ۴ ، ص ۳ .
- ۹- خبرگزاری جمهوری اسلامی ، " گزارش‌های ویژه " ، نشریه شماره ۱۵۸ ، ۱۳۶۶/۶/۳ ، ص ۱۲ ، - مـنـنـامـه - خبرگزاری فرانسه ، ۱۳۶۶/۶/۳ .
- ۱۰- پیشین ، صص ۱۸-۱۹ ، - مـنـنـامـه - خبرگزاری آسوشیتدپرس ، ۱۶۳۶۶/۶/۳ .
- ۱۱- روزنامه اطلاعات ، ۱۳۶۶/۶/۴ ، ص ۴ .
- ۱۲- روزنامه رسالت ، ۱۳۶۶/۶/۳ ، ص ۱۲ ، واشنگتن - خبرگزاری رویتر .
- ۱۳- مأخذ ۹ ، صص ۱۵-۱۶ ، بحرین - خبرگزاری رویتر ، ۱۳۶۶/۶/۳ .
- ۱۴- روزنامه رسالت ، ۱۳۶۶/۶/۳ ، ص ۱۲ .
- ۱۵- روزنامه رسالت ، ۱۳۶۶/۶/۳ ، ص ۱۲ .
- ۱۶- مأخذ ۷ ، ص ۲۰ ، ابوظبی خبرگزاری فرانس پرس .
- ۱۷- مأخذ ۷ ، ص ۲۰ ، نیویورک - خبرگزاری رویتر .
- ۱۸- مأخذ ۹ ، ص ۱۸ ، به نقل از رادیو لندن ، ۱۳۶۶/۶/۳ .
- ۱۹- مأخذ ۹ ، ص ۵۴ ، لندن - خبرگزاری آسوشیتدپرس ، به نقل از روزنامه " دیلی اکسپرس " چاپ لندن ، ۱۳۶۶/۶/۳ .
- ۲۰- اداره کل مطبوعات و رسانه‌های خارجی وزارت ارشاد اسلامی ، بولتن بررسی مطبوعات جهان ، شماره ۱۲۵۹ ، ۱۳۶۶/۶/۱۵ ، ص ۵ ، به نقل از " مجله تایم " ، چاپ هلند ، ۱۳۶۶/۶/۳ .
- ۲۱- روزنامه کیهان ، ۱۳۶۶/۶/۳ ، ص ۲ ، تونس - خبرگزاری فرانسه .
- ۲۲- پیشین ، به نقل از روزنامه " گاردین " .
- ۲۳- مأخذ ۹ ، ص ۲۶ ، تونس - خبرگزار فرانسه ، ۱۳۶۶/۶/۳ .
- ۲۴- مأخذ ۹ ، ص ۲۲ ، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی ، به نقل از رادیو بی . بی . سی ، ۱۳۶۶/۶/۳ .
- ۲۵- مأخذ ۹ ، ص ۳۰ ، به نقل از رادیو بی . بی . سی ، ۱۳۶۶/۶/۳ .
- ۲۶- مأخذ ۹ ، ص ۲۶ ، کویت - خبرگزاری جمهوری اسلامی ، ۱۳۶۶/۶/۳ ، به نقل از روزنامه " الانباء " .
- ۲۷- مأخذ ۹ ، ص ۳۷ ، بغداد - خبرگزاری عراق ، ۱۳۶۶/۶/۳ .
- ۲۸- مأخذ ۴ ، ص ۲ .
- ۲۹- مأخذ ۹ ، صص ۵۱-۵۲ ، اسلام‌آباد - خبرگزاری جمهوری اسلامی ، ۱۳۶۶/۶/۳ .